

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' נצבים, תשפ"ב

1. פרשת נצבים (דברים פרק ל')

(יא) כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאה היא ממך ולא רחקה הוא: (יב) לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשה: (יג) ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשה: (יד) כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו:

שפת אמת דברים פרשת נצבים שנה תרלא

אא"ז הגיד ע"פ לא בשמים היא לאמר כו'. כי למי שרוצה בכל לבו להתדבק בתורה שאף אם הי' בשמים הי' מחפש אחרי' כמ"ש רש"י ז"ל על מי יעלה לנו כו'. אליו היא קרוב באמת ע"כ. והכל אחר היגיעה מתקרב עד שקרוב אליו שנראה שלא הי' רחוק מעולם ממנו. ובלי יגיעה נדמה שרחוק:

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ו עמוד ב

ואמר רבי יצחק, אם יאמר לך אדם: יגעתי ולא מצאתי - אל תאמן, לא יגעתי ומצאתי - אל תאמן, יגעתי ומצאתי - תאמן. הני מילי - בדברי תורה. אבל במשא ומתן - סייעתא הוא מן שמיא. ולדברי תורה לא אמרן אלא לחדודי, אבל לאוקמי גירסא - סייעתא מן שמיא היא.

2. פרשת נצבים (פרק כ"ט)

(כח) הנספרת ליקח אלהינו והנגלת לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת:

שפת אמת דברים פרשת נצבים שנה תרלב

הנסתרות לה'. שלא למשוך חשק ורצון פנימי רק להש"י אף שבנגלות האברים מוכרחין לעשות גם עניני עוה"ז מ"מ הפנימיות יהי' לשם ה'. ועי"ז אינו נפרד גם במעשה גשמי וזה לעשות את כל ד' התורה כו'. להיות כל מעשה רק ללמוד ממנו דרך לעבודת הש"י וזה נקרא המשכות התורה במעשים:

3. פרשת נצבים (פרק כ"ט)

(יא) לעברך בברית יקח אלהיך ובאלתו אשר יקח אלהיך פרת עמך היום:

רש"י דברים פרק כט פסוק יא

(יא) לעברך - להיותך עובר בברית. ולא יתכן לפרשו כמו להעבירך, אלא כמו (לעיל ד, יד) לעשותכם אותם: [נשפתי חכמים (שם) - ר"ל אתה בעצמך תהא עובר ולא ע"י אחרים וזהו שפ"י ולא יתכן כו' פי ע"י אחרים דאם כך איך יפול אחריו ל' בברית ה' אלהיך כיון שפירש להעבירך ועוד איך יפורש להעבירך והא הוה מודעה רבה לקבלת הברית לאמר אנוסים היינו]

שפת אמת דברים פרשת נצבים שנה תרלה

ברש"י לעברך להיותך עובר ולא יתכן לפרשו כמו להעבירך כו'. והוא גופי' קשיא דהל"ל להעבירך. אך המבוקש להיות ברית הזה דבוק במציאות חיות האדם שלא יצטרך לבוא לזה ע"י התפעלות וזה להיותך עובר. והכל בא ע"י יראת שמים. וז"ש א"נ היום כו' כי אם האדם עומד ביראת ה' ונצב הוא לפניו ממילא זוכה לקבל הברית. ואמת כי הוא בעזר עליון אבל הקדוש ברוך הוא כל יכול והוא משפיע כח לאדם באופן שיהי' האדם העושה מעצמו. וז"ש להיותך עובר מעצמך כנ"ל:

שפת אמת על התורה

עש"ק פ' נצבים, תשפ"ב

בית הלוי פרשת יתרו

(יד) לא תחמוד, הנה רבים תמהו היאך שייך אזהרה על זה ומה יעשה האדם אם הלב חומד, וכבר הסביר האבן עזרא... והוא הסבר יפה גם נעים. אמנם גם בלא"ה ניחא דהנה... וברור הוא דאם יתאוה האדם לאיזו דבר תאוה היותר גדולה אצלו כל אחד לפי טבעו ויהיה גם קרוב להשיג תאוותו וילך אחריה ואז היצה"ר בוער בו כאש ורק דרך הילוכו הוא על גב הנהר הקפוי מקרח ובדרך ריצתו נחלקה רגלו על הכפור וחשב ליפול, הרי באותו רגע שנחלקה רגלו ונטה לפול הרי אז יבטל ממנו כל אותה התאוה דהפחד שנתפחד מהנפילה העביר ממנו כל רצונו דכן יסד הבורא יתברך בטבע כל הברואים דגם מעט פחד שיעלה על לב האדם מעביר ממנו כל כחות התאוה והחמדה, וא"כ אחרי שהזהירה התורה בלאו דלא תחמוד ואסרה לחמוד אם היה להאדם יראה מן האיסור אפי' יראה קטנה כיראת הנפילה גם כן שוב לא יחמוד כלל. ובזה יבואר טעות האדם מה דסובר דיש לו תירוץ על המעשים רעים שלו כי בא לו ע"י תגבורת היצה"ר, ואין זה תירוץ דבמעט יראת ה' אם היה מעלה על לבו לא היה היצר יכול לו כלל. דהיצה"ר אינו חזק כלל דבמעט יראה נתבטל כל הכח שלו ועיקר שליטתו הוא רק במה שמשכח מקודם היראה מלב האדם, וזהו שאמר הכתוב (דברים י) מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה כו' וללכת בדרכיו דרק אם יהיה לך יראה ממילא תקיים הכל. וזהו ביאור הכתוב (שמות כ) ולבעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו דע"י היראה ינצל מן היצה"ר ולא יחטאו כלל:

תפילת ראש השנה

ובכן, תן פחדך ה' אלקיני על כל מעשיך, ואימתך על כל מה שבראת, וייראוך כל המעשים...

4. פרשת נצבים (פרק כ"ט)

(יח) וְהָיָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת דְּבַרֵי הָאֱלֹהִים הַזֵּאת וְהִתְבַּרַךְ בְּלִבּוֹ לֵאמֹר שְׁלוֹם יְהִי לִי כִּי בְּשִׁרְרוֹת לְבִי אֶלְךָ לְמַעַן סְפוֹת הַרְוֶה אֶת הַצְּמָאָה :

רש"י (שם) – למען ספות הרוה - לפי שאוסיף לו פורענות על מה שעשה עד הנה בשוגג והייתי מעביר עליהם, וגורם עתה שאצרפם עם המזיד ואפרע ממנו הכל. וכן תרגם אונקלוס בדיל לאוספא ליה חטאי שלותא על זדנותא, שאוסיף לו אני השגגות על הזדונות: הרוה - שוגג שהוא עושה כאדם שכור שלא מדעת: הצמאה - שהוא עושה מדעת ובתאוה:

שפת אמת דברים פרשת נצבים שנה תרלה

למען ספות הרוה כו' שגגות כזדונות. והיא פלא השופט כל הארץ ל"י משפט. ויש לבאר הענין ע"פ מאמרם ז"ל זכה נוטל חלקו וחלק חבירו בג"ע וכן הרשע נוטל חלק הצדיק בגיהנם. ופי' הענין כי זדון הרשע מביא הצדיק לשגגות. וגם שגגת הצדיק מביא הרשע לזדונות [ואולי ז"ש שגגת תלמוד עולה זדון] כי כל ישראל ערביין זב"ז. ומצד זה נוטל זה חלקו כנ"ל:

5. שפת אמת דברים פרשת נצבים שנה תרמא

בפסוק אם יהי' נדחך בקצה השמים כו' משם יקבצך ה"א ומשם כו'. לכאורה משם מיותר. רק הפי' כי מאותן המקומות בעצמם ימצא לנו התיקון בעזרת הש"י אם נתחזק לקדש שמו ית'. גם בהיותינו שפלים כדורותינו עתה יעלו מעשינו לפני ית' לחן ויקבץ נדחינו ויקחנו אליו ית'. כן יהי רצון בב"א: